

ชื่อเรื่อง	ภูมิปัญญาบูรณาการในการจัดการป่าชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : กรณีศึกษาป่าชุมชนโคกหินลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
ผู้วิจัย	นายทัชชววัฒน์ เหล่าสุวรรณ
คณะ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ได้รับทุน	2551
ปีที่แล้วเสร็จ	2552

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา รวบรวม องค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนโคกหินลาด 2) เพื่อศึกษารูปแบบของการนำเอาองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการเข้ากับองค์ความรู้สมัยใหม่ในการจัดการป่าชุมชนโคกหินลาด 3) เพื่อศึกษา เงื่อนไขหรือกลไกที่สนับสนุนให้ชุมชน องค์กรชุมชน และหน่วยงานรัฐนำเอาองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการเข้ากับองค์ความรู้สมัยใหม่ในการจัดการป่าชุมชนโคกหินลาด และ 4) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำเอาองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการเข้ากับองค์ความรู้สมัยใหม่ในการจัดการป่าชุมชนโคกหินลาด โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ และแบบจดบันทึก ส่วนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาจากเอกสาร และศึกษาภาคสนาม ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสนทนากลุ่มย่อย และเข้าร่วมสังเกตกิจกรรมการปลูกป่า ผลการศึกษา พบว่า องค์ความรู้ท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ชุมชนและองค์กรชุมชนอนุรักษ์ป่านำมาใช้ในการจัดการป่าชุมชนโคกหินลาดนั้น ประกอบด้วย 1) องค์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่า ดิน และน้ำที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน 2) องค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากป่า และการคำนึงถึงจิตจำกัดในการใช้ประโยชน์จากป่า 3) องค์ความรู้ในการปลูกป่า 4) องค์ความรู้ในการจัดระบบพื้นที่เพื่อจัดตั้งชุมชน ซึ่งองค์ความรู้เหล่านี้ ได้มีการสั่งสมสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และองค์ความรู้เหล่านี้มีลักษณะสำคัญ คือ 1) เป็นความรู้ที่ถูกสร้างขึ้นจากระบบคิด ความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนจนกลายเป็นจารีต ประเพณีของชุมชนในการอนุรักษ์ป่า ผังด้วยความเชื่อทางศาสนา 2) เป็นความรู้ที่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว 3) เป็นความรู้ที่มุ่งเน้นการ

Title : Integrated Wisdom in Community Forest Management for Sustainable Development: A Case Study of Khoakhinlat Community Forest in Muang District, Maha Sarakham Province

Researcher : Tatchawat Laosuwan

Faculty : Humanities and Social Sciences

Funded Year : 2008

Accomplished Year : 2009

Abstract

The present investigation aims to investigate fourfold: 1) to study and collect knowledge of local wisdom community for forest management of Khoakhinlat community; 2) to investigate pattern of adopting knowledge of local wisdom for modern knowledge integration for forest management of Khoakhinlat community; 3) to examine condition or mechanism supporting communities, community organisations and government sectors in adopting local wisdom knowledge for modern knowledge integration for forest management of Khoakhinlat community; 4) to explore problems and difficulties in adopting local wisdom knowledge for modern knowledge integration for forest management of Khoakhinlat community under the main purpose of sustainable natural resources development. The present investigation was qualitative research. Non-structured together with depth interview, observation, note-taking, voice and visual recording devices, knowledge exchange, small group conversation, and observation in forest plantation activities were used for data collection. The findings reveal that knowledge of local wisdom adopted by the forest conservation community or community organization in forest management of Khoakhinlat include 1) related knowledge of forest, soil and water conservation; 2) knowledge of using benefit of forest and realising on its limitation; 3) knowledge of forest plantation; and 4) knowledge of area management for community establishment. The aforementioned knowledge has been accumulated and continued from generation to generation. The remarkable features of local wisdom knowledge include: 1) knowledge created from thinking system, original beliefs of the community which then became custom and tradition for forest conservation concealed with religious beliefs; 2) knowledge concerning more societal benefit

than personal benefit; 3) knowledge emphasizing balanceable ecosystem preservation; and 4) knowledge on the basis of enhancing participation of people in the community.

In terms of patterns of the integration of local wisdom knowledge and modern knowledge in forest management of Khoakhinlat community, they are divided into two types: a pattern of integration through activities held continuously, and a pattern of integration through the systematic establishment of forest conservation organization. Both patterns were set up under the main conditions regarding level of structure and level of contextual area. The level of structural condition resulting in wisdom integration includes: 1) failure in forest management of state focusing only on forest science knowledge that caused the reduction of forest area, affected people in local community by taking advantage for their livings; 2) acceptance of the community rights in the Constitution of the Kingdom of Thailand since 1997; and 3) policy of decentralization to local government made local people take roles and responsibilities in natural resources conservation. In respect of level of contextual area, it consists of 1) situation of community from contradiction into cooperation, and 2) learning process of community in problem solving. Both conditions lead to the importance of local and modern knowledge.

In level of structure, there are some difficulties in wisdom integration. They are 1) a disagreement between the policy and administration; 2) knowledge on sciences was influenced and wildly accepted. In level of contextual area, it reveals 1) the problems on lacking contiguity in local wisdom inheritance, 2) policy depending on each administrator in local self-government still has not emphasized the importance of forest conservation and restoration seriously, and 3) lacking forest management unity, using government policy of forest care zoning under the regulation of community area. Due to the area of Khoakhinlat community which covers 20 villages, 5 sub-districts and 2 districts; consequently, the difficulty is occurred in terms of management.